

Rezime Izvještaja guvernera – maj 2018.

Ažurirano: 24. 10. 2018. godine

U Izvještaju guvernera za maj 2018. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2018. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2018. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2018. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2017. godini iznosi 4,3%, dok je u prvom kvartalu 2018. godine ostvaren realni rast od 4,5% u odnosu na prvi kvartal 2017. godine.

Cijene su u maju 2018. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,3%, dok je godišnja stopa inflacije u maju iznosila 3,1%.

U prvih pet mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 31,8%. Rast proizvodnje zabilježen je u sektorima snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (100,7%) i sektoru prerađivačke industrije (5,5%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen pad (-22,2%). Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u prvih pet mjeseci 2018. godine, veći je za 19,8%, u odnosu na isti period 2017. godine, dok je rast noćenja iznosio 17,9%.

Prema preliminarnim podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prva tri mjeseca 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 18,8%, dok je prevoz robe smanjen za 1,1%. U istom periodu smanjen je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 12%, a prevoz robe za 21,4%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,1%, a prevoz robe za 2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih pet mjeseci 2018. godine, proizvedeno ukupno 71.841 m³ šumskih sortimenata, što je za 3,8% manje u odnosu na isti period

prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2018. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 46,8% i rast efektivnih časova rada od 29,1% u odnosu na isti period 2017. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2018. godine iznosio je 189.341 lica, što je za 2,9% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,9% u odnosu na maj 2017. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2018. godine iznosio 43.692 što predstavlja pad od 2,9% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 14,8% u odnosu na maj 2017. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 05. 2018. godine, bio je 44.165 od kojih je 13.393 ili 30,3% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 1,6%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju maja 2018. godine iznosio 599,5 miliona eura, i bio je za veći za 1,7% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 05. 2018. godine (13.393) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bio je 2.291 privredni subjekt čija blokada je iznosila 39.475.665,77 eura, što čini 6,6% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 11.102 privredna subjekta sa iznosom blokade od 560.002.768,17 eura, što čini 93,4% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 05. 2018. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 15,5% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 37,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.276,5 miliona eura na kraju maja 2018. godine, i bila je 2,6% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju maja 2018. godine iznosili su 2.895,8 miliona eura i ostvarili su rast od 2,6% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na maj prethodne godine bili viši za 10,2%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,6% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u maju 2018. godine iznosili su 3.362,7 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 2,2%, dok u odnosu na maj 2017. godine bilježe rast od 15,6%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2018. godine iznosio je 504,8 miliona eura, i viši je u odnosu na prethodni mjesec za 0,3%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine viši za 1,2%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u maju iznosili su 229,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 6,6%, dok u odnosu na maj 2017. godine bilježe pad od 24,3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2018. godine iznosili su 205,2 miliona eura i činili su 7,1% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 2,3%, dok su na godišnjem nivou bili niži za 15,8%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2018. godine iznosila je 6,58%, i bila je manja za 0,10 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj maja 2017. godine zabilježila pad od 0,51 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2018. godine iznosila je 4,82%, što predstavlja pad od 1,89 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 2,80 p.p. u odnosu na maj 2017. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,62% na kraju maja 2018. godine i u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 0,02 p.p., dok je u odnosu kraj maja 2017. godine ostvarila pad od 0,22 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 241 milion eura na kraju maja 2018. godine, i bilježi rast od 1,7 miliona eura ili 0,7% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 31,6 miliona eura ili 15,1%. Tokom maja 2018. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 53%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 47%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 33,4 miliona eura za prvih pet mjeseci 2018. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,1%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,9%).

U maju 2018. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 69,8 miliona eura kroz 270 transakcija. Ostvareni promet bio je 59,1 put viši nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.05.2018. godine iznosila je 2.990,8 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,4%. Berzanski indeks MONEX čija je vrijednost na kraju maja 2018. godine bila 9.761,36 indeksnih poena, bilježi pad od 3,9% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 756,87 indeksnih poena i bilježi pad u odnosu na prethodni mjesec od 3,7%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u maju 2018. godine fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 2,9 miliona eura ili 0,1% procijenjnog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u maju iznosili su 138,8 miliona eura ili 3,1% procijenjnog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za maj više za 1,3%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u maju 2017. godine, ostvaren je rast od 10,8%. Izdaci budžeta iznosili su 141,8 miliona eura ili 3,2% procijenjnog godišnjeg BDP-a, što je za 9,4% više u odnosu na maj prethodne godine, dok je u odnosu na plan niže za 5,2%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2018. godine, bruto državni dug je iznosio 2.665,3 miliona eura ili 60,6% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 59% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

U maju su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Pripremljen je prilog za Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju, koji je kasnije održan u Briselu. Pripremljeni su odgovori na pitanja eksperata tvining projekta, vezano za oblast sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Ostvareno je učešće na sastanku sa ekspertom Savjeta Evrope, sa temom „Nadzor nad primjenom Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i podzakonskih akata od strane platnih institucija“. Na zahtjev Evropske centralne banke o ažuriranju dokumenta koji sadrži pregled implementiranih makroprudencionih mjera, ECB-u su proslijeđene tražene informacije. Ostvareno je učešće na sastancima sa ekspertskom misijom Hrvatske narodne banke, u okviru IPA 2015 projekta za međunarodnu trgovinu uslugama. Na zahtjev Ministarstva za

evropske poslove, vezano za IX sastanak Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje, pripremljen je prilog za poziciju za Savjet, za izvještajni period od juna 2017. do juna 2018. godine.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.